

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА**Кафедра загальної, вікової та педагогічної психології**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
О.Б. Жильцов
“ 02 ” 2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОГО МОДУЛЯ**ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ**

(шифр і назва навчальної дисципліни)

напрям підготовки 6.030103 «Практична психологія»

(шифр і назва напряму підготовки)

спеціальність _____

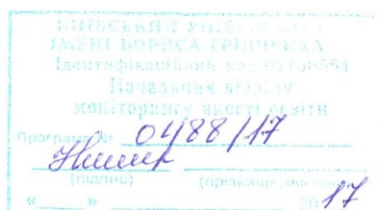
(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____

(назва спеціалізації)

інститут, факультет, відділення Інститут людини

(назва інституту, факультету, відділення)

2016–2017 навчальний рік

Робоча програма «Психологія особистості» для студентів за напрямом підготовки 6.030103 «Практична психологія»

Укладач: Шевцова Олена Михайлівна, доцент кафедри загальної, вікової та педагогічної психології, к.психол.н.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри загальної, вікової та педагогічної психології (протокол № 6 від «16» січня 2017 року).

Завідувач кафедри загальної,
вікової та педагогічної психології,
доктор психологічних наук, професор

 (О.П. Сергєєнкова)

Розподіл годин звірено з робочим планом. Структура типова.

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи

Інституту людини Н. А. Клішевич

Опис навчального модуля «Психологія особистості»

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 0301 «Соціально-політичні науки» (шифр і назва)	Нормативна	
	Напрямок підготовки 6.030103 «Практична психологія» (шифр і назва)		
Змістових модулів – 3		Рік підготовки	
		2-й	3-й
		Семестр	
Загальна кількість годин – 120		4-й	5-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Перший (бакалаврський) рівень	12 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	8 год.
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		28 год.	14 год.
		Модульний контроль	
		4 год.	2 год.
		Семестровий контроль: екзамен – 30 год.	

I. Мета та завдання навчального модуля

Мета курсу «Психологія особистості» - надання відповідних знань та висвітлення основних психологічних підходів до розуміння особистості, узагальнення знань про окремі психічні якості в інтегральне поняття особистості, отримання практичних умінь з метою ефективного їх застосування в практичній діяльності, формування в студентів професійної самосвідомості щодо використання психологічних знань у діяльності.

Завдання:

- аналіз умов становлення, функціонування і розвитку особистості;
- розкриття процедур особистісного самопізнання;
- ознайомлення з основними підходами, теоретичними концепціями, щодо сутності і структури особистості;
- висвітлення можливостей застосування набутих знань у психологічній практиці;
- ознайомлення з методиками діагностики індивідуально-психологічних якостей особистості.

Засвоївши дисципліну, студент повинен знати:

- теоретико-методологічні засади та принципи завдання, проблеми та методи дисципліни психології особистості;
- категорійно-понятійний апарат науки, його специфіку та закономірності функціонування в сфері суспільних відносин та поведінки;
- основні напрямки психології особистості (психоаналіз, біхевіоризм, когнітивна психологія, гештальтпсихологія, гуманістична психологія тощо);
- психологічну структуру особистості; індивідуально- і соціально-психологічні закономірності поведінки та діяльності;
- психологічні чинники, які зумовлюють особливості поведінки та діяльності особистості.

У результаті засвоєння навчального модуля студенти оволодівають:

- умінням інтегрувати набуті знання з метою кращого розуміння особистості;
- умінням застосовувати набуті знання для пояснення і прогнозування особистісного розвитку, поведінки особистості;
- уміннями та навичками професійно-психологічної спостережливості, уміннями складання психологічного портрету;
- навичками діагностики та аналізу поведінки особистості;
- первісними вміннями діагностики психологічних якостей особистості.

Також упродовж опанування навчальної дисципліни «Психологія особистості» студенти набувають професійних компетентностей, а саме:

- здатність виокремити психологічну проблему, її детермінацію та шляхи розв'язування;
- здатність до аналізу своєї особистості як майбутнього професіонала та

визначення шляхів її саморозвитку й вдосконалення;

- здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку;
- спрямованість на розкриття особистісного потенціалу та самореалізацію.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення модулю, становить 120 год., з них: 18 год. – лекції, 16 год. – семінарські заняття, 8 год. – практичні заняття, 42 год. – самостійна робота, 6 год. – модульний контроль, 30 год. – семестровий контроль. Вивчення навчального модуля «Психологія особистості» завершується екзаменом.

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОГО МОДУЛЯ

№ з/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семінарських	Модульний контроль	Самостійна робота	Семестровий контроль
Змістовий модуль I.									
Особистість й її структурно-психологічні характеристики									
1	Предмет і завдання психології особистості. Сутність поняття «особистість» у психології.		4	2		2		4	
2	Поняття про структуру особистості у вітчизняній психології		4	2		2		4	
3	Структурні концепції особистості в зарубіжній психології		6	2		4	2	6	
Разом:		30	14	6	0	8	2	14	
Змістовий модуль II.									
Індивідуально-психологічні особливості особистості									
4	Психофізіологічні властивості та генетичний вимір особистості.		4	2		2		4	
5	Соціально-психологічний аспект особистості.		4	2	2			4	
6	Емоційно-вольова сфера особистості.		6	2	2	2	2	6	
Разом:		30	14	6	4	4	2	14	
Змістовий модуль III.									
Становлення і розвиток особистості									
7	Розвиток ціннісно-мотиваційної сфери особистості.		4	2		2		4	
8	Свідомість та самосвідомість особистості. Умови становлення і розвитку особистості.		6	2	2	2		6	
9	Особистісне зростання і його критерії. Зріла особистість.		4	2	2		2	4	
Разом:		30	14	6	4	4	2	14	
Екзамен									30
Усього годин:		120	42	18	8	16	6	42	30

III. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Особистість й її структурно-психологічні характеристики

Лекція 1. Предмет і завдання психології особистості. Сутність поняття «особистість» у психології. Методи дослідження особистості (2 год.)

Психологія особистості як галузь науки, що вивчає закономірності становлення і розвитку особистості як суб'єкта життєтворчості. Визначення поняття «особистість». Предмет і завдання психології особистості. Проблеми психології особистості. Особистість як суб'єкт міжіндивідних відносин. Особистість та індивідуальність. Проблема співвідношення в особистості біологічного та соціального. Особистість як суб'єкт соціальних стосунків і свідомої діяльності, системна якість індивіда, що формується в спільній діяльності і спілкуванні (Л. С. Виготський, О. М. Леонтьєв, С. Л. Рубінштейн, А. В. Петровський та ін.). Особистість як ансамбль ірраціональних несвідомих потягів (З. Фрейд). Особистість як результат психосоціальних криз (Е. Еріксон). Проблема дослідження особистості. Класифікація методів дослідження особистості. Емпіричні методи дослідження особистості. Методи для дослідження окремих якостей особистості. Прийоми типологізації у вивченні особистості. Вади та переваги емпіричних методів дослідження. Проблема достовірності отриманих результатів.

Основні поняття теми: психологія особистості, індивід, людина, індивідуальність, особистість, системна якість, потяги, характеристики особистості, досвід, криза, стійкість, мінливість, єдність, емпіричні методи, спостереження, тест, бесіда, анкетування, експеримент, валідність, надійність, достовірність.

Семінар 1. Предмет та завдання психології особистості (2 год.).

Лекція 2. Поняття про структуру особистості у вітчизняній психології (2 год.)

Біологічна природа особистості. Духовна природа особистості. Соціальна природа особистості. Взаємозв'язок біологічного і соціального в структурі особистості. Структура особистості у вітчизняній психології (Л. С. Виготський, Г. С. Костюк, С. Л. Рубінштейн, К. К. Платонов та ін.). Структурний підхід О. М. Леонтьєва. Інтраіндивідна, інтеріндивідна і метаіндивідна підсистеми структури особистості (А. В. Петровський). Проблема особистості в роботах Б. Г. Ананьєва. Центральний системоутворюючий компонент структури особистості: спрямованість (Л. І. Божович), динамічні смислові системи (Л. С. Виготський), ставлення (В. М. М'ясищев), установки (Д. І. Узнадзе), диспозиції (В. А. Ядов) тощо.

Основні поняття теми: структура, цілісність, структурний підхід, біологічна підструктура, соціальна підструктура, психічні властивості, психічні процеси, психічні стани, інтеграція, регуляція, знання, уміння, світосприйняття, навички, установка, диспозиція, стереотип, персоналізація, значення, сенс, фіксація.

Семінар 2. Структура особистості у вітчизняній психології (2 год.).

Лекція 3. Структурні концепції особистості в зарубіжній психології (2 год.)

Структурні концепції особистості. Концепція рис особистості (Г. Олпорт, Р. Кеттел, Г. Айзенк), теорії особистості в рамках психоаналізу. Проблема особистості в гуманістичній психології. Концепція типу особистості (К. Юнг, А. Адлер та ін.). Концепція особистісних конструктів (Дж. Келлі). Екзистенційна психологія. Теорія поля К. Левіна. Особистість з точки зору теорії навчання. Проблема особистісного вибору (Е. Фромм).

Основні поняття теми: динаміка, колективне несвідоме, архетип, комплекс неповноцінності, Я-ідеальне, Я-реальне, риси, структура рис, структура існування.

Семінар 3-4. Структура особистості у зарубіжній психології (4 год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

Індивідуально-психологічні особливості особистості

Лекція 4. Психофізіологічні властивості та генетичний вимір особистості (2 год.).

Індивідуально-типологічні властивості особистості та їх роль у становленні індивідуальності людини. Психодинамічні та адаптивні особливості темпераменту: темп, загальна активність, емоційність. Основні концептуальні підходи в дослідженні проблеми темпераменту (І. П. Павлов, Б. М. Теплов, В. М. Русалов, Я. Стреляу). Вплив властивостей темпераменту суб'єкта на його діяльність.

Конституційно-антропометричний підхід до особистості. Конституційна концепція Е. Кречмера. Конституційно-антропометрична концепція У. Шелдона.

Задатки і здібності особистості. Обдарованість. Талант. Майстерність. Геніальність. Умови і фактори розвитку та реалізації здібностей, таланту, майстерності. Перспективні напрями розвитку здібностей.

Основні поняття теми: темперамент, нервові процеси, вища нервова діяльність, сила, урівноваженість, рухливість, лабільність, емоційність, сенситивність, динамічність, пластичність, ригідність, тип, стійкість, стиль

поведінки, манера, здібності, задатки, інтелект, талант, геніальність.

Семінар 5. Психофізіологічні властивості особистості. Темперамент та його характеристики. Генетичний аспект особистості. Поняття про здібності (2 год.).

Лекція 5. Соціально-психологічний аспект особистості (2 год.)

Характеристика основного змісту характеру особистості. Структура характеру. Типологія характеру як проблема експериментальних досліджень. Умови формування характеру. Акцентуації характеру.

Основні теоретичні підходи до вивчення детермінації поведінки та діяльності особистості. Діяльнісний підхід до становлення і розвитку особистості (Л. С. Виготський, О. М. Леонтьєв та ін.). Роль провідної діяльності в розвитку особистості. Становлення особистості в працях Г. С. Костюка. Учинкова психологія стосовно умов становлення та розвитку особистості (О. В. Киричук, В. А. Роменець та ін.).

Основні поняття теми: характер, риси, акцентуація, активність, діяльність, провідна діяльність, вчинок, життєва енергія, розвиток, становлення, світосприйняття.

Практичне заняття 1. Соціально-психологічні характеристики особистості. Типології особистості в психології (2 год.).

Лекція 6. Емоційно-вольова сфера особистості (2 год.).

Соціально-психологічні механізми формування і функціонування особистості. Механізм інтеракції. Соціально-психологічні механізми взаємовпливу (переконування, навіювання, наслідування, емоційне зараження). Соціально-психологічні механізми взаєморозуміння (ідентифікація, емпатія, рефлексія).

Поняття про волю. Вольова регуляція поведінки. Розвиток волі в людини. Види і роль емоцій у житті людини. Емоційний досвід особистості. Емпатія, характеристика емпатійної особистості. Психофізіологія та психологія стресу. Емоції та особистість. Саморегуляція і самоконтроль особистості.

Основні поняття теми: переконування, навіювання, наслідування, емоційне зараження, ідентифікація, емпатія, рефлексія, воля, емоції, почуття, стрес, саморегуляція, самоконтроль.

Семінар 6. Соціально-психологічні механізми формування і функціонування особистості (2 год.).

Практичне заняття 2. Емоційна та вольова саморегуляція особистості (2 год.).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III.

Становлення і розвиток особистості

Лекція 7. Ціннісно-мотиваційна сфера особистості: становлення і розвиток (2 год.).

Потреби і мотиви як джерело активності особистості. Класифікація потреб. Мотив як спонукання до активності. Класифікація мотивів. Структура мотиву. Функції мотиву. Мотив і мотивація. Мотивація як процес формування мотиву. Основні мотиваційні утворення. Зовнішня мотивація. Внутрішня мотивація. Спрямованість особистості як система стійких мотивів, що спонукають людину до діяльності (Л.І. Божович). Форми прояву спрямованості. Види спрямованості: спрямованість на взаємодію, ділова спрямованість, спрямованість на себе.

Умови розвитку ціннісно-мотиваційної сфери особистості. Теорія мотивації досягнення успіху й уникнення невдач в різних видах діяльності (Дж. Аткинсон, Д. Макклеланд). Теорія каузальної атрибуції: пояснення особистістю мотивів своєї поведінки і поведінки інших людей (Ф. Хайдер, Дж. Келлі). Дефіцитарна мотивація і мотивація досягнення (А. Маслоу).

Основні поняття теми: детермінанти, адаптація, становлення, потреба, мотив, інтерес, схильність, прагнення, бажання, спонукання, мотивація, професійна спрямованість, гуманістична спрямованість, мотивація досягнення, мета, успіх, казуальність, причинність, самоактуалізація, цінності та ціннісні орієнтації.

Семінар 7. Розвиток ціннісно-мотиваційної сфери особистості (2 год.).

Лекція 8. Свідомість та самосвідомість особистості. Умови становлення і розвитку особистості у вітчизняній та зарубіжній психології (2 год.).

Визначення свідомості. Поняття свідомості у концепціях вітчизняних авторів (Л. С. Виготський, С. Л. Рубінштейн, А. Н. Леонтьєв, Г. С. Костюк). Властивості свідомості. Функції свідомості (відображальна, творча, регулятивно-оцінна, рефлексивна, духовна). Структура свідомості.

Психологічна сутність самосвідомості. Взаємозв'язок свідомості і самосвідомості особистості. Генезис самосвідомості. Структура самосвідомості: когнітивний, емоційно-оцінний і вольовий компоненти. Механізми самосвідомості. Ідентифікація, рефлексія, емпатія, децентрація. Поняття про психологічний захист. Види психологічного захисту: витіснення, раціоналізація, проекція, регресія, сублімація та ін. Самооцінка і рівень домагань як центральні характеристики самосвідомості. Види самооцінки і рівня домагань. Умови розвитку самосвідомості. Самопізнання. Саморегуляція і самоконтроль. Самовдосконалення у процесі самовиховання.

Основні поняття теми: свідомість, свідома діяльність, індивідуальний досвід, спілкування, трудова діяльність, цілеспрямована діяльність, структура свідомості, самосвідомість, успіх, домагання, психологічний захист, ідентифікація, емпатія, самооцінка, рівень домагань, самопізнання, саморегуляція, Я-концепція, Я-образ.

Семінар 8. Поняття свідомості у концепціях особистості (2 год.).

Практичне заняття 3. Самосвідомість і Я-концепція особистості (2 год.).

Лекція 9. Особистісне зростання і його критерії. Зріла особистість.

Зріла особистість та її характеристика (Г. Олпорт). Продуктивна особистість (Е. Фромм). Індивідована особистість (К.-Г. Юнг). Самоактуалізована особистість та її характеристики. Особисте зростання і вершинні переживання (А. Маслоу). Особистість повного функціонування (К. Роджерс). Самоактуалізація та шляхи її досягнення.

Основні поняття теми: дорослість та зрілість, продуктивність, індивідуалізація, особисте зростання, зріла особистість, самоактуалізація.

Практичне заняття 4. Особистісна зрілість, її критерії та показники.

IV. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль I

Особистість й її структурно-психологічні характеристики

Семінар 1. Предмет та завдання психології особистості

1. Предмет та завдання психології особистості.
2. Диференціація понять: людина, індивід, особистість, індивідуальність.
3. Особистість як психічна реальність. Множина понять особистості: причини і наслідки.
4. Методи дослідження особистості.

Семінар 2. Структура особистості у вітчизняній психології

1. Функції та структура особистості.
2. Структура особистості за С. Л. Рубінштейном.
3. Особистість у концепції О. Г. Ковальова.
4. Функціональна динамічна структура особистості за К. К. Платоновим.
5. Структурний підхід до особистості О. М. Леонтьєва.
6. Проблема особистості в роботах Б. Г. Ананьєва.
7. Особистість у концепції Г. С. Костюка.

Семінар 3-4. Структура особистості у зарубіжній психології.

1. Психодинамічний напрямок у теорії особистості: Зигмундт Фрейд.
2. Концепти індивідуальної психології Альфреда Адлера.
3. Аналітична теорія особистості: Карл Густав Юнг.
4. Психосоціальна теорія розвитку особистості Еріка Еріксона та пов'язані з нею напрямки.
5. Основні принципи соціально-когнітивної теорії (А. Бандура).
6. Диспозиційний підхід до вивчення особистості (Гордон Оллпорт).
7. Концепції особистісних рис (Раймонд Кеттел, Ганс Айзенк).
8. Теорія особистісних конструктів Джорджа Келлі.
9. Модель «Великої п'ятірки» у психології особистості.

Рекомендована основна література [1-6]

Додаткова література в загальному списку п. XI

Змістовий модуль II

Індивідуально-психологічні особливості особистості

Семінар 5. Психофізіологічні властивості особистості. Темперамент та його характеристики. Генетичний аспект особистості. Поняття про здібності.

1. Основні властивості нервової системи (рухливість, урівноваженість, сила).
2. Типи темпераменту. Адаптивні можливості темпераменту.
3. Основні концептуальні підходи в дослідженні проблеми темпераменту (І. П. Павлов, Б. М. Теплов, В. М. Русалов, Я. Стреляу).
4. Зв'язок темпераменту та індивідуального стилю діяльності.
5. Поняття про здібності. Природа людських здібностей. Задатки і здібності.
6. Здібності і розвиток людини. Індивідуальні відмінності.
7. Рівні розвитку здібностей. Обдарованість. Талант. Геніальність.
8. Творчі здібності особистості та їх розвиток.

Практичне заняття 1. Соціально-психологічні характеристики особистості. Типології особистості в психології.

1. Типологія характеру як проблема експериментальних досліджень.
2. Типи людей та «локус контролю», інтроверсія та екстраверсія, нейротизм.
3. Конституційні типології особистості.
4. Сенсорна типологія особистості.
5. Психометрична типологія.
6. Типи особистості за К.-Г.Юнгом.

Семінар 6. Соціально-психологічні механізми формування і функціонування особистості.

1. Вчинок як одиниця аналізу характеру особистості.
2. Рис характеру. Акцентуації характеру. Залежність соціального інтелекту від рис характеру особистості.
3. Воля в структурі характеру особистості.
4. Соціально-психологічні механізми взаємовпливу.
5. Соціально-психологічні механізми взаєморозуміння.

Практичне заняття 2. Емоційна та вольова саморегуляція особистості.

1. Базові емоції та особистісний афективний симптомокомплекс.
2. Індивідуальна своєрідність емоційних станів особистості.
3. Емоційні особистісні типи.
4. Психологічна типологія подолання. Типи реагування на фрустрацію.
5. Вольова саморегуляція особистості та її основні прийоми.

Рекомендована основна література [1-6]

Додаткова література в загальному списку п. XI

Змістовий модуль III

Становлення і розвиток особистості

Семінар 7. Розвиток ціннісно-мотиваційної сфери особистості.

1. Основні мотиваційні утворення особистості та їх особливості. Потреби, мотиви, цілі.
2. Мотивація як процес формування мотиву.
3. Мотивація особистості та її спрямованість.
4. Форми прояву спрямованості.
5. Ціннісні орієнтації як змістовна характеристика спрямованості.
6. Мотив як намір, ідея, почуття, переживання (Л. І. Божович);
7. Теорія потреб і прагнення до самоактуалізації (А. Маслоу).

Семінар 8. Поняття свідомості у концепціях особистості.

1. Свідомість: визначення, ключові ознаки, характеристика, структура.
2. Взаємозв'язок свідомості і самосвідомості особистості.
3. Модель структури самосвідомості: самість і Я (К. Юнг).
4. Види психологічного захисту: витіснення, раціоналізація, проекція, регресія, сублімація (З. Фрейд).
5. Базальна тривога та види захисту (К. Хорни).

Практичне заняття 3. Самосвідомість і Я-концепція особистості.

1. Самосвідомість як процес усвідомлення особистістю себе у зовнішньому та внутрішньому вимірах.
2. Я-концепція як продукт самосвідомості особистості.
3. Структура Я-концепції особистості.
4. Я-образ особистості.
5. Самооцінка та самоставлення особистості.
6. Саморегуляція і самоконтроль особистості.
7. Методики дослідження структурних компонентів Я-концепції особистості.

Практичне заняття 4. Особистісна зрілість, її критерії та показники.

1. Особистісна зрілість, її критерії.
2. Зріла особистість та її характеристики (Г. Олпорт).
3. Продуктивна особистість (Е. Фромм).
4. Самоактуалізована особистість та її вершинні переживання (А. Маслоу).
5. Індикатори самореалізації та самовдосконалення особистості.

Рекомендована література[1-6]

Додаткова література в загальному списку п. XI

V. Навчально-методична карта модуля «Психологія особистості»

Разом: 120 год.: лекції – 18 год., семінарські заняття – 16 год., практичні заняття – 8 год.,
самостійна робота – 42 год., модульний контроль – 6 год., екзамен – 30 год.

	Змістовий модуль I	Змістовий модуль II	Змістовий модуль III
Назва модуля	Особистість й її структурно-психологічні характеристики	Індивідуально-психологічні особливості особистості	Становлення і розвиток особистості
Кількість балів за модуль	87 балів	87 балів	87 балів
Теми лекцій	1.Предмет і завдання психології особистості. Сутність поняття «особистість» у психології. Методи дослідження особистості. 2.Поняття про структуру особистості у вітчизняній психології. 3.Структурні концепції особистості в зарубіжній психології.	1.Психофізіологічні властивості та генетичний вимір особистості. 2. Соціально-психологічний аспект особистості. 3. Емоційно-вольова сфера особистості	1. Ціннісно-мотиваційна сфера особистості: становлення і розвиток. 2. Свідомість та самосвідомість особистості. Умови становлення і розвитку особистості у вітчизняній та зарубіжній психології. 3. Особистісне зростання і його критерії. Зріла особистість.
	3 б.	3 б.	3 б.
Теми семінарських і практичних занять	1.Предмет та завдання психології особистості. 2.Структура особистості у вітчизняній психології. 3-4. Структура особистості у зарубіжній психології	1. Психофізіологічні властивості особистості. Темперамент та його характеристики. Генетичний аспект особистості. Поняття про здібності. 2. Соціально-психологічні характеристики особистості. Типології особистості в психології. 3. Соціально-психологічні механізми формування і функціонування особистості. 4. Емоційна та вольова саморегуляція особистості.	1. Розвиток ціннісно-мотиваційної сфери особистості. 2. Поняття свідомості у концепціях особистості. 3. Самосвідомість і Я-концепція особистості. 4. Особистісна зрілість, її критерії та показники.
	44 б.	44 б.	44 б.
Самостійна робота	Ведення термінологічного словника (15 балів)	Ведення термінологічного словника (15 балів)	Ведення термінологічного словника (15 балів)
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25балів)	Модульна контрольна робота 2 (25балів)	Модульна контрольна робота 3 (25балів)
Загальна кількість балів	261 бал (коефіцієнт для переведення у 60-бальну шкалу 4,35)		
Підсумковий контроль	Екзамен (40 балів)		

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Провідними завданням для самостійної роботи студентів з модуля є:

- теоретичне опрацювання отриманої інформації з певної теми;
- практичне застосування отриманих знань у підготовці до семінарських і практичних занять;
- постійне ведення термінологічного словника (кожний понятійне опрацьований змістовий модуль – 15 балів).

Таблиця 1

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання
Змістовий модуль I.			
Особистість й її структурно-психологічні характеристики			
Тема 1. Предмет і завдання психології особистості. Сутність поняття «особистість» у психології (4 год.)	Семінар, модульний контроль, екзамен	4	До семінару 1
Тема 2. Поняття про структуру особистості у вітчизняній психології (4 год.)	Семінар, модульний контроль, екзамен	4	До семінару 2
Тема 3. Структурні концепції особистості в зарубіжній психології (6 год.)	Семінари, модульний контроль, екзамен	7	До семінарів 3 і 4
Змістовий модуль II.			
Індивідуально-психологічні особливості особистості			
Тема 4. Психофізіологічні властивості та генетичний вимір особистості (4 год.)	Семінар, модульний контроль, екзамен	4	До семінару 5
Тема 5. Соціально-психологічний аспект особистості (4 год.)	Практичне заняття, модульний контроль, екзамен	4	До практичного заняття 1
Тема 6. Емоційно-вольова сфера особистості (6 год.)	Семінар, практичне заняття, модульний контроль, екзамен	7	До семінару 6, практичного 2
Змістовий модуль III.			
Становлення і розвиток особистості			
Тема 7. Розвиток ціннісно-мотиваційної сфери особистості (4 год.)	Семінар, модульний контроль, екзамен	4	До семінару 7
Тема 8. Свідомість та самосвідомість особистості. Умови становлення і розвитку особистості (6 год.)	Семінар, практичне заняття, модульний контроль, екзамен	7	До семінару 8, практичного заняття 3
Тема 9. Особистісне зростання і його критерії. Зріла особистість (4 год.)	Практичне заняття, модульний контроль, екзамен	4	До практичного заняття 4
<i>Разом: 42 год.</i>	<i>Разом: 45 балів</i>		

ВІІ. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Психологія особистості» оцінюються за системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчального плану. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення в європейську (ECTS) шкалу подано у табл.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю:

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій	9
2.	Відвідування семінарських і практичних занять	12
3.	Відповіді на семінарських і практичних заняттях	120
4.	Модульні контрольні роботи (1,2,3)	75
5.	Самостійна робота (1, 2, 3)	45
	Загальна кількість балів	261
	Коефіцієнт для переведення у 60-бальну шкалу	$261:60=4,35$
6.	Екзамен	40
	Підсумковий рейтинговий бал	100

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування, звіт, реферат, есе.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Порядок переведення рейтингових показників успішності в оцінки за стобальною шкалою

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань, що вимагає повторного вивчення дисципліни

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських і практичних заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження й есе, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських і

практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

1. За джерелом інформації:

- *Словесні:* лекція (традиційна, проблемна), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні:* ілюстрація, демонстрація.

2. За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3. За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4. За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- 1. Методи стимулювання інтересу до навчання:** навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

Матеріал курсу викладається студенту на лекційних заняттях. Готуючись до семінарських занять по додатковій літературі студент розширює своє бачення проблем, що досліджуються.

Готуючи відповіді на питання самостійної роботи студент уточнює своє розуміння матеріалу. Виконання самостійної роботи здійснюється в робочих зошитах у довільній формі.

На індивідуальних консультаціях студент має можливість щодо покращення своєї оцінки отриманої на семінарі (чи не отриманої в силу різних причин) в результаті співбесіди з викладачем. У випадку недостатнього розуміння тих питань, що вивчаються, студент має змогу звернутися до викладача за роз'ясненнями.

- 2. Методи оцінювання:**

Оцінюванню підлягає робота студента на семінарських і практичних заняттях (підготовка, відповідь, активність у доповненнях, опануванні чи

обговоренні – дискусії), підготовка відповідей на завдання самостійної роботи, та загальна активність пізнавального плану.

Оцінюється як володіння матеріалом, так і мисленнєва активність студента, що виявляється в чітких формулюваннях думок і в постановці проблемних питань.

Особливою формою оцінювання і контролю є модульна контрольна робота.

ІХ. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ засоби підсумкового контролю;
- ✓ завдання для поточного контролю знань.

Х. ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ДО СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

1. Предмет і завдання курсу «Психологія особистості».
2. Співвідношення понять «індивід», «особистість», «індивідуальність».
3. Визначення індивіда, особистості, суб'єкта діяльності, індивідуальності в концепції особистості Б.Г. Ананьєва.
4. Сутність поняття «особистість» у психодинамічних теоріях особистості.
5. Сутність поняття «особистість» у когнітивних теоріях особистості.
6. Сутність поняття «особистість» у гуманістичних теоріях особистості.
7. Сутність поняття «особистість»: біхевіористичний підхід.
8. Сутність поняття «особистість» у вітчизняних теоріях особистості.
9. Концепція особистості В.М. М'ясищева.
10. Характеристика методів дослідження особистості.
11. Структура особистості у вітчизняній психології.
12. Концепція особистості К.К. Платонова.
13. Концепція особистості О.М. Леонтьєва.
14. Концепція особистості С.Л. Рубінштейна.
15. Рівні аналізу структури особистості за А.В. Петровським.
16. Принципи побудови структури особистості за Б.Г. Ананьєвим.
17. Структура особистості в психоаналітичній теорії особистості З. Фрейда.
18. Структура особистості за К.Г. Юнгом.
19. Типологія особистостей у теорії К. Юнга.
20. Структура особистості в когнітивних теоріях особистості.

21. Структура особистості в біхевіористичних теоріях особистості.
22. Структура особистості в гуманістичних теоріях особистості.
23. Диспозиційна теорія особистості Гордона Оллпорта.
24. Факторна теорія рис Раймонда Кетела.
25. Теорія особистих конструктів Дж. Келлі.
26. Джерела активності особистості у різних психологічних теоріях особистості.
27. Умови становлення і розвитку особистості з погляду вітчизняних психологів.
28. Основні психосоціальні стадії розвитку особистості за Е. Еріксоном.
29. Стадії розвитку особистості за Д. Ельконіним.
30. Стадії розвитку особистості за Г.С. Костюком.
31. Становлення і розвиток особистості з позиції психодинамічних теорій.
32. Становлення і розвиток особистості з позиції біхевіоризму.
33. Умови становлення і розвитку особистості: гуманістична психологія.
34. Стадії розвитку особистості в різних психологічних концепціях.
35. Рівні розвитку особистості.
36. Психологічне зростання (індивідуація) у теорії К. Юнга.
37. Критерії психологічно зрілої особистості з позицій гуманістичної психології.
38. Психологічно зріла особистість у вітчизняній психології.
39. Життєвий шлях людини й фази розвитку особистості з погляду Б.Г. Ананьєва.
40. Індивідуальність особистості та її розвиток.
41. Особистість і темперамент.
42. Особистість і характер.
43. Особистість і здібності.
44. Проблема співвідношення набутого і спадкового у структурі особистості: біогенетичний підхід.
45. Проблема співвідношення набутого і спадкового у структурі особистості: соціогенетичний підхід.
46. Проблема співвідношення набутого і спадкового у вітчизняній психології.
47. Мотиваційна сфера особистості.
48. Потреби як джерело активності особистості.
49. Роль мотиву в житті особистості.
50. Сутність ієрархічної теорії мотивації А. Маслоу.
51. Спрямованість як провідний компонент структури особистості.
52. Прояви спрямованості в інтересах людини. Переконавання й ідеали особистості.
53. Види спрямованості особистості.
54. Форми прояву спрямованості особистості.
55. Ціннісні орієнтації як змістовна характеристика мотиваційної сфери особистості.
56. Проблема розвитку ціннісно-мотиваційної сфери у вітчизняних теоріях особистості.

57. Проблеми розвитку ціннісно-мотиваційної сфери в закордонних теоріях особистості.
58. Умови розвитку ціннісно-мотиваційної сфери особистості.
59. Сутність процесу «зсув мотиву на мету» (за О.М. Леонтьєвим).
60. Свідомість: сутність, структура.
61. Самосвідомість особистості: сутність і структура.
62. Я-концепція особистості.
63. Механізми становлення самосвідомості.
64. Можливості розвитку самосвідомості особистості.
65. Самоставлення й самооцінка особистості.

XI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Варій М.Й. Психологія особистості : навч. посіб. / М.Й.Варій. – К. :Центр учбової літератури, 2008. – 592 с.
2. Копець Л.В. Психологія особистості : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л.В.Копець. – К. :Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2007. – 460 с.
3. Москалець В.П. Психологія особистості : навч. посіб. / В.П.Москалець – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 262 с.
4. Психологія особистості : словник - довідник / за ред. П.П. Горностая, Т.М. Титаренко. – К. : Рута, 2001. – 320 с.
5. Рибалка В.В. Теорії особистості у вітчизняній психології : навч. посіб. / В.В. Рибалка. – К. : ІПППО АПН України, 2006. – 530 с.
6. Холл С., Линдсей Г. Теории личности / Кэлвин С.Холл, Гарднер Линдсей; перев. И.Гриншпуна. – М. : Психотерапия, 2008. – 656 с.

Додаткова:

1. Абульханова-Славская К. А. Развитие личности в процессе жизнедеятельности / К. А. Абульханова-Славская // Психология формирования и развития личности. – М. : Наука, 1981. – 363 с.
2. Ананьев Б. Г. Человек как предмет познания / Б. Г. Ананьев. – Л. : Изд-во ЛГУ, 1968. – 339 с.
3. Анцыферова Л. И. О динамическом подходе к психологическому изучению личности / Л. И. Анцыферова // Психологический журнал. – 1981. – № 2. – С. 8-18.
4. Асмолов А.Г. Психология личности : учебник / А.Г.Асмолов. – М. : изд-во МГУ, 1990. – 367 с.
5. Батаршев А. В. Базовые психологические свойства и профессиональное самоопределение личности : практическое руководство по психологической диагностике / А. В. Батаршев. – СПб. : Речь, 2005. – 208 с.
6. Бернс Р. Развитие Я-концепции и воспитание / Роберт Бернс. – пер. с англ. – М. : Прогресс, 1986. – 420 с.
7. Бех І. Д. Категорія становлення в контексті розвитку “Образу-Я” особистості / І. Д. Бех // Педагогіка і психологія. – 1992. – № 3. – С. 9-21.

8. Большой психологический словарь / под ред. Б. Г. Мещерякова, В. П. Зинченко. – 3-е изд., доп. и перераб. – СПб. : ПРАЙМ-ЕВРОЗНАК, 2006. – 672 с. – (Большая университетская библиотека).
9. Бороздина Л. В. Что такое самооценка? / Л. В. Бороздина // Психологический журнал. – 1992. – Т. 13. – № 4. – С. 99-100.
10. Брушлинский А. В. Проблемы психологии субъекта / А. В. Брушлинский. – М. : ИП РАН, 1994. – 346 с.
11. Бурлачук Л. Ф. Словарь-справочник по психологической диагностике / Л. Ф. Бурлачук. – 3-е изд. – СПб. : Питер, 2007. – 688 с. : ил. – (Серия «Мастера психологи»).
12. Выготский Л. С. Психология / Л. С. Выготский. – 5-е изд., испр. – М. : ЭКСМО-Пресс, 2002. – 1008 с.
13. Гуменюк О. Є. Психологія Я-концепції : навч. посіб. / О. Є. Гуменюк. – Тернопіль : Економічна думка, 2004. – 310 с.
14. Джеймс У. Беседы с учителями о психологии / Уильям Джеймс. – М. : Совершенство, 1998. – 160 с.
15. Капрара Дж. Психология личности / Джиан Витторио Капрара, Дэниел Сервон. – СПб. : Питер, 2003. – 640 с.
16. Ковалев А. Г. Психические особенности человека / А. Г. Ковалев, В. Н. Мясищев. – Л. : ЛГУ, 1957. – 264 с.
17. Кон И. С. В поисках себя: Личность и её самосознание / И. С. Кон. – М. : Политиздат, 1984. – 335 с.
18. Леонтьев А. Н. Деятельность. Сознание. Личность / А. Н. Леонтьев. – М. : Политиздат, 1975. – 304 с.
19. Лушин П. В. Личностные изменения как процесс: теория и практика / П. В. Лушин. – Одесса : Аспект, 2005. – 334 с.
20. Мейли Р. Структура личности / Ришар Мейли // Экспериментальная психология / редакторы-составители: Поль Фресс, Жан Пиаже / под ред. А. Н. Леонтьева. – Вып.15. – М. : Прогресс, 1975. – С. 196-283.
21. Миронова М. Р. Личностный рост и его критерии / М. Р. Миронова, С. Л. Братченко // Психологические проблемы самореализации личности / под ред. А. А. Крылова, Л. А. Коростылевой. – СПб. : СПбУ, 1997. – С. 44-49.
22. Мольц М. Я – это Я, или как стать счастливым / Максвелл Мольц. – пер. с англ. – предисловие В. П. Зинченко, Е. Б. Моргунова. – СПб. : Лениздат, 1992. – 192 с.
23. Моргун В. Ф. Концепція багатовимірного розвитку особистості та її застосування / В. Ф. Моргун // Філософська і соціологічна думка. – 1992. – № 2. – С. 27-40.
24. Налчаджян А. А. Социально-психологическая адаптация личности / А. А. Налчаджян. – Ереван, АН Армянской ССР, 1988. – 263 с.
25. Немов Р. С. Психология : учеб. для студентов высш. пед. учеб. заведений : в 3 кн. / Р. С. Немов. – М. : Просвещение; ВЛАДОС, 1995. – Кн. 2 : Психология образования. – 496 с.
26. Непомнящая Н. И. Целостно-личностный подход к изучению человека / Н. И. Непомнящая // Вопросы психологии. – 2005. – № 1. – С. 116-

27. Оллпорт Г. В. Личность в психологии / Гордон Уиллард Оллпорт. – М.: КСП+; СПб.: ЮВЕНТА, 1998. – 345 с.
28. Орлов А. Б. Личность и сущность: внешнее и внутреннее Я человека / А. Б. Орлов // Вопросы психологии. – 1995. – № 2. – С. 5-12.
29. Пантилеев С. Р. Самоотношение как эмоционально-оценочная система / С. Р. Пантилеев. – М. : МГУ, 1991. – 144 с.
30. Перлз Ф. Опыты психологии самопознания (практикум по гештальттерапии) / Фредерик Перлз. – перевод с англ. Михаила Папуше Гиль-Эсте. – М., 1993. – 240 с.
31. Петровский А. В. Психология развивающейся личности / А. В. Петровский. – М., 1987. – 238 с.
32. Петровский В. А. Личность в психологии: парадигма субъективности / В. А. Петровский. – Ростов-на-Дону : Феникс, 1996. – 512 с.
33. Платонов К. К. Структура и развитие личности / К. К. Платонов. – М.: Наука, 1986. – 255 с.
34. Психологічний словник / за ред. В. І. Войтка. – К. : Вища шк., 1982. – 216 с.
35. Психологія особистості : словник-довідник / за ред. П. П. Горностая, Т. М. Титаренко. – К. : Рута, 2001. – 320 с.
36. Реан А. А. Психология изучения личности : учеб. пособие / А. А. Реан. – СПб. : Изд-во Михайлова В.А., 1999. – 288 с.
37. Рябикина З. И. Личность. Личностное развитие. Профессиональный рост / З. И. Рябикина. – Краснодар : Изд-во КубГУ, 1995. – 169 с.
38. Самосознание и защитные механизмы личности. Хрестоматия. – Самара : БАХРАХ-М, 2000. – 656 с.
39. Семиченко В. А. Психологія особистості / В. А. Семиченко. – К. : Видавець Ешке О.М., 2001. – 427 с. Рос. мовою.
40. Слободчиков В. И. Основы психологической антропологии. Психология развития человека: Развитие субъективной реальности в онтогенезе: учеб. пособ. / В. И. Слободчиков, Е. И. Исаев. – М.: Школьная пресса, 2000. – 416 с.
41. Собчик Л. Н. Психология индивидуальности. Теория и практика психодиагностики / Л. Н. Собчик. – СПб. : Речь, 2005. – 624 с.
42. Столин В. В. Самосознание личности / В. В. Столин. – М. : Изд-во МГУ, 1983. – 284 с.
43. Татенко В. А. Психология в субъектном измерении / В. А. Татенко. – К. : Вид. центр “Просвіта”, 1996. – 404 с.
44. Титаренко Т. М. Життєвий світ особистості: у межах і за межами буденності / Т. М. Титаренко. – К.: Либідь, 2003. – 376 с.
45. Цукерман Г. А. Психология саморазвития / Г. А. Цукерман, Б. М. Мастеров. – М. : Интерпракс, 1995. – 288 с.
46. Шевцова О. М. Психологічний супровід професійно-особистісного розвитку вчителя в умовах інноваційної діяльності : наук.-метод. посіб. / О. М. Шевцова. – К. : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2015. –

128 c.

47. Bandura A. Self-efficacy: toward a unifying theory of behavioral change / Albert Bandura // Psychol.Rev., 1977, V.84 – P. 191-215.

48. Maslow A. H. Motivation and Personality / Abraham Maslow. – N.-Y., Harper and Brothers, 1954. – 411 p.

49. Rogers C. Inside the World of Soviet Professionals / Carl Rogers // Journal of Humanistic Psychology, 1987. – Vol. 27, № 3. – P. 277-284.

50. Rosenberg M. Society and the adolescent self-image / Morris Rosenberg. Princeton, NJ: Princeton University Press., 1965. – 326 p.